

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax: 088 118 86 71
www.overijssel.nl
postbus@overijssel.nl
KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Woningstichting De Woonplaats
t.a.v. mevrouw [REDACTED]
Postbus 23
7500 AA ENSCHEDE

Inlichtingen bij

[REDACTED]
Telefoon 038 499 [REDACTED]
[REDACTED]@overijssel.nl

Datum	Kenmerk	Zaaknummer	Pagina	Bijlagen	Uw brief	Uw kenmerk
09.11.2021	D2021-11-001505	2021-004365	1 van 20	3	23.06.2021	

Onderwerp: Ontheffing Soortenbescherming

Geachte [REDACTED],

Mevrouw [REDACTED] van het adviesbureau Eelerwoude heeft, namens uw organisatie, een aanvraag om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming – onderdeel soorten¹ (verder Wnb - soorten) bij ons ingediend. Op 16 september 2021 hebben wij aanvullende gegevens ontvangen. De aanvraag is gedaan vanwege renovatie en sloop/nieuwbouw werkzaamheden aan woningen en appartementencomplexen in de wijk Twekkelerveld in Enschede. In deze brief geven wij ons besluit weer.

Besluit

Wij besluiten u een ontheffing² te verlenen van verbodsbepalingen soorten van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en voor een nationaal beschermde soort. In het bijzonder gaat het om de verboden: om nesten en rustplaatsen van huismus en gierzwaluw opzettelijk te vernielen of te beschadigen of nesten van huismus en gierzwaluw weg te nemen³, om voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van gewone dwergvleermuis te beschadigen of te vernielen⁴ en om vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van egel opzettelijk te beschadigen of te vernielen⁵.

Deze ontheffing heeft betrekking op renovatie en sloop/nieuwbouw werkzaamheden aan woningen en appartementencomplexen in de wijk Twekkelerveld in Enschede.

Deze ontheffing treedt in werking een dag na de verzenddatum van dit besluit tot en met 31 december 2027.

Verder besluiten wij dat de volgende stukken/delen van de aanvraag onderdeel uitmaken van de ontheffing, voor zover niet in strijd met de voorschriften zoals weergegeven in bijlage 1.

- De aanvraag van 23 juni 2021 en de bijbehorende stukken te weten:
- Eelerwoude, 24 oktober 2019. Faunaonderzoek de Woonplaats Complexen Voortswede en Orionplantsoen, Enschede. 8891
- Eelerwoude, 24 januari 2020. Nader onderzoek vleermuizen, huismus en gierzwaluw Twekkelerveld, Enschede. 9326
- Eelerwoude, 22 juni 2021. Projectplan Twekkelerveld, Enschede. 200097.

¹ In het kader van art. 3.3, eerste lid, 3.8, eerste lid en art. 3.10, tweede lid, in samenhang met art. 3.8, eerste lid Wnb

² Op basis van art. 3.3, eerste lid, 3.8, eerste lid en art. 3.10, tweede lid, in samenhang met art. 3.8 Wnb

³ Art. 3.1, tweede lid Wnb

⁴ Art. 3.5, vierde lid Wnb

⁵ Art. 3.10, eerste lid, sub b Wnb

- Eelerwoude, 20 september 2021. Notitie beantwoording aanvullende vragen. 200097

De motivering voor ons besluit is in bijlage 2 (overwegingen), behorende bij dit besluit, weergegeven.

Voorschriften

Aan ons besluit verbinden wij voorschriften. Deze zijn in bijlage 1 weergegeven.

Bezwaar

Als u het niet eens bent met dit besluit om ontheffing te verlenen kunt u bezwaar maken. Op pagina 3 wordt toegelicht hoe u dit kunt doen.

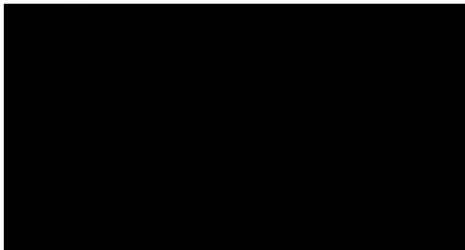
Leges

U bent voor het in behandeling nemen van uw aanvraag leges verschuldigd⁶.

De verschuldigde leges zijn:

Artikel Code	Artikel omschrijving	Leges bedrag
7.6.2	Afhandelen en besluitvorming aanvraag van ontheffing als bedoeld 3.3, 3.8 en 3.10 Wnb, die al dan niet ziet op het realiseren van een infrastructureel werk, ruimtelijke inrichting of projectontwikkeling	€ 3.055,00
Totaal leges		€ 3.055,00

Met vriendelijke groet,
Namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,

Lars Wuijster,
Teamleider Vergunningverlening

Bijlagen:

Bijlage 1	Voorschriften
Bijlage 2	Overwegingen bij het besluit
Bijlage 3	Verblijfplaatsen per complex

Afschriften

Een afschrift van dit besluit is tevens verzonden aan:

- Burgemeester en wethouders van Enschede.
- Eelerwoude, mevrouw [REDACTED].

⁶ Belastingverordening Overijssel

Als u het niet eens bent met dit besluit kunt u bezwaar maken.

Stuurt u dan een bezwaarschrift aan ons. Wij controleren dan of wij een juist besluit hebben genomen.

Uw bezwaarschrift is een brief die aan een aantal eisen moet voldoen.

De wet stelt eisen aan uw bezwaarschrift. Die eisen zijn:

1. U zegt met welk besluit u het niet eens bent. Dit doet u door in uw bezwaarschrift het kenmerk te vermelden dat op onze brief staat.
2. U zegt waarom u het niet eens bent met dit besluit.
3. U zet uw naam, adres, handtekening en de datum op uw bezwaarschrift.
4. U verstuurt het bezwaarschrift op tijd. Op onze brief staat een verzenddatum. U stuurt ons binnen zes weken na die datum uw bezwaarschrift.

Uw bezwaarschrift kunt u op 3 manieren aan ons versturen.

1. Met de post naar: Gedeputeerde Staten van Overijssel, Team Juridische zaken, Postbus 10078, 8000 GB Zwolle.
2. Via internet. U gebruikt daarvoor ons digitale bezwaarformulier. U vindt het formulier via <https://forms.overijssel.nl/bezwaar-klacht/bezwaar-beslissing/>.
3. Met een faxbericht. Het faxnummer van het team Juridische Zaken is: 088 - 118 86 73.

Wat als u niet kunt wachten tot er een nieuw besluit is genomen?

Ook als u bezwaar maakt treedt dit besluit gewoon in werking. Dat kan vervelende gevolgen voor u hebben. U kunt de rechtbank dan vragen een voorlopige beslissing te nemen, door een zogeheten 'voorlopige voorziening' aan te vragen. Dit is een aparte procedure die loopt naast de door u gestarte bezwaarprocedure. Voor de behandeling van uw verzoek om een voorlopige voorziening betaalt u een bedrag. De rechter kan beslissen dat wij dat bedrag aan u moeten vergoeden. Voor informatie over het indienen van een verzoek belt u met de Rechtbank Overijssel: 088 – 361 55 55.

BIJLAGE 1 – VOORSCHRIFTEN BIJ HET BESLUIT

Informatie die van belang is bij melden of contact met bevoegd gezag

Geeft u in de e-mail (meldpunt@overijssel.nl) naar ons of in een telefoongesprek (038 499 88 99) altijd aan dat het gaat om de Wet natuurbescherming – soortenbescherming, de naam van het project en ons kenmerk van dit besluit (D2021-10-001109). Daarmee is direct duidelijk voor welk deel van de organisatie de melding of uw verzoek tot contact bestemd is.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemeen

1. Deze ontheffing is alleen geldig voor (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
2. Minimaal zeven werkdagen voor aanvang van de werkzaamheden informeert u ons over de startdatum door een e-mail te sturen naar meldpunt@overijssel.nl. Geeft u bij de melding aan:
  - de contactpersoon ter plaatse, inclusief het 06-telefoonnummer van de contactpersoon;
  - de naam van de begeleidende ecologisch deskundige⁷, inclusief het 06-telefoonnummer van deze persoon;
  - het adres waar de werkzaamheden worden uitgevoerd;
  - het kenmerk van deze beschikking (D2021-10-001109).

Wanneer contactgegevens wijzigen, informeert u ons hierover.

3. De ontheffinghouder neemt direct contact op met het Overijssel Lokaal, telefoonnummer 038 499 88 99 als bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen. Als het voorkomen van overtreding van verbodsbepalingen niet mogelijk is moet u de activiteiten direct staken. De effecten van de activiteiten voor de aangetroffen soort moet de ontheffinghouder in beeld brengen en doorgeven. Daarbij moeten ook de maatregelen worden meegenomen die nodig zijn om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen. Alleen na schriftelijke toestemming van de provincie mag het werk worden hervat.
4. Als de ontheffinghouder het voornemen heeft af te wijken van de uitvoeringsperiode, de voorgeschreven middelen of van de voorgenomen handelingen als weergegeven in de aanvraag, dan dient hij dit - voorafgaand aan de voorgenomen wijzigingen - ter goedkeuring voor te leggen aan de provincie. Dit is nodig omdat voor deze wijzigingen opnieuw de effecten op de betrokken soorten beoordeeld moet worden. Alleen na schriftelijke toestemming van de provincie is de voorgenomen afwijking toegestaan. Neem hiervoor contact op met het bevoegd gezag via een e-mail naar meldpunt@overijssel.nl.

---

⁷ De provincie Overijssel verstaat onder een ecologisch deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soort specifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie en/of
- op HBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soorten herkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau welke is aan gesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of bescherming.

Kwetsbare perioden / ongeschikt maken

5. Bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden (ongeschikt maken / renovatie / sloop / verwijderen beplanting), houdt u rekening met de kwetsbare perioden van de betreffende soorten (gierzwaluw, huismus, gewone dwergvleermuis, egel):

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Gierzwaluw												
Voortplantingsperiode												
Huisumus												
Voortplantingsperiode												
Vorstperioden												
Gewone dwergvleermuis												
Voortplantingsperiode												
Winterperiode												
Egel												
Voortplantingsperiode en overwintering												

Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kunnen deze kwetsbare perioden langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden wordt beoordeeld door een ecologisch deskundige op het gebied van de betreffende soort(en). Afwijkingen worden onderbouwd beschreven in het logboek.

Huisumus

- Als de werkzaamheden (deels) binnen gevoelige perioden wordt uitgevoerd, worden de nestplaatsen voorafgaand ongeschikt gemaakt door deze fysiek af te sluiten op het moment dat daar geen huismus in aanwezig is. Daarbij kan gebruik worden gemaakt van diverse materialen zoals doek, dubbeltesgaas, spouwborstels of afdichting met pur, mits het afdichten zorgvuldig plaatsvindt zodat geen openingen overblijven. U doet dit minimaal 3 tot 5 dagen vóórafgaand aan de werkzaamheden. Dit doet u buiten de kwetsbare periode.
- Per cluster plaatst u 2 tijdelijke huismuskasten (NK GZ 08 betonplex nestkasten van VivaraPro) per te verwijderen verblijfplaats. De kasten zijn geschikt voor de huismus en worden geplaatst op een geschikte plaats, zoals beschreven op pagina 30 van het kennisdocument huismus.
- De tijdelijke kasten blijven tenminste hangen tot nadat de permanente vervangende verblijfplaatsen zijn gerealiseerd. Het verwijderen van de tijdelijke huismuskasten mag alleen buiten de kwetsbare periode van de huismus plaatsvinden. Voorafgaand aan het verwijderen van de tijdelijke kasten voor de huismus moet een ecologisch deskundige vaststellen dat de betreffende kasten op dat moment niet gebruikt worden.
- U realiseert tenminste 2 permanente vervangende verblijfplaatsen per te verwijderen verblijfplaats voor de huismus. Deze verblijfplaatsen zijn per fase direct na de renovatie/ bouw beschikbaar. U doet dit door het vogelschroot verhoogd aan te brengen op de derde panlat. Daarbij draagt u er zorg voor dat de ruimte onder de pannen ook daadwerkelijk voldoende toegankelijk is en niet wordt ingenomen door isolatiemateriaal. In het logboek geeft u aan op welke wijze aan deze vereisten voor plaatsing is voldaan. Bij platte daken wordt gebruik gemaakt van inbouwvoorzieningen, waarbij per verwijderd nest twee vervangende voorzieningen worden aangeboden. Hier wordt gebruik gemaakt van NK MU 07 van de firma Vivarapro, of vergelijkbaar.

Gierzwaluw

- Als het niet mogelijk is om de werkzaamheden geheel uit te voeren buiten de kwetsbare periode van de gierzwaluw, maakt u de betreffende verblijfplaatsen voorafgaand aan de kwetsbare periode ongeschikt. Dit ongeschikt maken vindt plaats door de openingen af te dichten met schuimrubber of een ander materiaal dat niet door gierzwaluw verwijderd kan worden.
- Per complex/fase plaatst u voorafgaand aan het broedseizoen 5 tijdelijke gierzwaluwkasten (NK GZ 08 betonplex nestkasten van VivaraPro) per te beïnvloeden verblijfplaats.

12. De tijdelijke gierzwaluwkasten worden geplaatst op een geschikte plaats, zoals beschreven in kennisdocument gierzwaluw(pagina 23). In het ecologisch logboek wordt onderbouwd beschreven hoe uitvoering aan dit voorschrift is gegeven.
13. De tijdelijke gierzwaluwkasten blijven tenminste hangen tot nadat de permanente vervangende verblijfplaatsen zijn gerealiseerd. Het verwijderen van de tijdelijke gierzwaluwkasten mag alleen buiten de kwetsbare periode van de gierzwaluw plaatsvinden.
14. U realiseert permanente verblijfplaatsen voor de gierzwaluw door:
  - Zonstraat: 5 inbouwkasten. Type IB GZ 03 van de firma Vivarapro of vergelijkbaar in maatvoering en materiaal.
  - Direct herstel van verblijfplaatsen Orionplantsoen op exact dezelfde plaats beschikbaar. In het ecologisch logboek toont u met fotobewijs voorafgaand en na de renovatie aan dat de verblijfplaatsen niet zijn gewijzigd. Als het niet mogelijk is de situatie terug te brengen zijn overeenkomstig met de Zonstraat 10 inbouwkasten of natuurinclusieve voorzieningen noodzakelijk).

Gewone dwergvleermuis

15. In de periode 1 april tot 15 mei of 1 september tot 1 oktober worden de te slopen gebouwdelen ongeschikt gemaakt als verblijfplaats voor vleermuizen. Het ongeschikt maken gebeurt door het verjagen van de vleermuizen door tocht en licht (door middel van gaten maken in de buitenmuur, bij het maken van gaten moeten hele hoeken worden verwijderd of gaten van tenminste 1 m2 zodat voldoende tocht wordt gerealiseerd) en/of het afsluiten van de openingen voor invliegende vleermuizen (door middel van exclusion-flaps in combinatie met purschuim). Daarbij is het noodzakelijk dat alle geschikte invliegopeningen worden voorzien van exclusion flaps en dat de werking regelmatig wordt gecontroleerd. Welke werkwijze wordt toegepast is afhankelijk van hoe de werkzaamheden worden uitgevoerd.
16. Minimaal 3 dagen (met geschikte vliegomstandigheden) na het ongeschikt maken voert u een controle uit met behulp van een batdetector. Deze controle moet uitgevoerd worden door de ecologisch deskundige onder bij nacht geschikte vliegomstandigheden voor vleermuizen (>8 °C, wind max 4 Bft en maximaal motregen). Indien alsnog verblijfplaatsen van vleermuizen worden aangetroffen, dan zijn extra maatregelen nodig om de verblijfplaatsen verder ongeschikt te maken. Deze procedure wordt herhaald totdat geen verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis meer waargenomen worden. De renovatiewerkzaamheden mogen pas starten als uit de controle blijkt dat er geen vleermuizen meer aanwezig zijn in de bebouwing.
17. Voorafgaand aan de werkzaamheden per complex plaatst u tijdig 4 kasten per te verwijderen verblijfplaats. De kasten zijn geschikt voor de gewone dwergvleermuis en worden geplaatst op een geschikte plaats, zoals beschreven in kennisdocument gewone dwergvleermuis pagina 29-31. Vervangende kasten voor zomerverblijven worden 3 maanden (in de actieve periode) voor werkzaamheden of ongeschikt maken geplaatst, vervangende verblijfplaatsen van paarverblijven worden tenminste 6 maanden (in de actieve periode) voor werkzaamheden of ongeschikt maken geplaatst. Datum en wijze van plaatsen wordt aangetekend in het ecologisch logboek.
18. De tijdelijke kasten blijven tenminste hangen tot nadat de permanente vervangende verblijfplaatsen zijn gerealiseerd en deze minimaal zes maanden beschikbaar zijn. Het verwijderen van de tijdelijke kasten mag alleen buiten de kwetsbare perioden van de gewone dwergvleermuis plaatsvinden.
19. Voorafgaand aan het verwijderen van de tijdelijke kasten voor de gewone dwergvleermuis moet een ecologisch deskundige vaststellen dat de betreffende kasten op dat moment niet gebruikt worden.
20. U realiseert per fase voldoende (factor 4) duurzame, permanente vervangende verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis. U doet dit door:
  - de spouw toegankelijk te maken voor de gewone dwergvleermuis. De stootvoegen krijgen een opening van ongeveer 2 cm. Deze openingen worden op tenminste drie meter boven de grond gerealiseerd. De vrije ruimte tussen de isolatielaag in de spouwmuur (inclusief platen) en de buitenmuur zal minimaal 2 centimeter zijn en de oppervlakten van de platen in de spouwmuur zullen ruw gemaakt worden. De spouw zal geheel toegankelijk zijn, en op 4 locaties per verwijderd verblijf zullen de open stootvoegen op voldoende hoogte worden aangebracht. Daarbij worden deze verdeeld over de windrichtingen.

- inbouwkasten voor de gewone dwergvleermuis in te bouwen. De verblijfplaatsen bestaan uit inbouwkasten van het type VMPM van Faunaprojecten of vergelijkbaar in materiaal, constructie en afmeting. Bij de plaatsing houdt u rekening met de vereisten uit het kennisdocument gewone dwergvleermuis.

Voorafgaand aan de werkzaamheden legt u ons per fase ons het ontwerp van de permanente verblijfplaatsen voor. Dit ontwerp heeft onze schriftelijke instemming. De permanente verblijfplaatsen moeten worden uitgevoerd volgens het goedgekeurde ontwerp.

Egel

21. Groenvoorzieningen met mogelijke verblijfplaatsen worden buiten de kwetsbare perioden verwijderd. Bij al deze werkzaamheden werkt u steeds één richting op en steeds dezelfde richting, om aanwezige dieren de gelegenheid te geven te vluchten.

Actualiserend onderzoek

22. In 2024 voert u een actualisatie van het onderzoek uit dat ten grondslag ligt aan de ontheffingsaanvraag, uitsluitend voor die complexen die in 2025 en 2026 worden gerenoveerd (dit betreft de complexen Tweekelerveld 1&2, Grote Beerstraat en Zonstraat). Het onderzoek volgt de protocollen uit de kennisdocumenten en het actuele vleermuisprotocol, met de volgende afwijkingen:
  - 1 avondronde met 2 personen in het voorjaar (vleermuizen en gierzwaluw)
  - 1 ochtendronde met 1 persoon in het voorjaar (vleermuizen)
  - 1 nachtronde voor massawinter en balts in het najaar (vleermuizen)
23. De resultaten van het in voorschrift 22 genoemde onderzoek stuurt u voor 1 december 2024 toe via het in voorschrift 2 genoemde mailadres. Indien noodzakelijk, vraagt u een wijziging van de ontheffing aan.

Overige zaken

24. De werkzaamheden voert u uit in overeenstemming met bovengenoemde voorschriften en door of onder begeleiding van een ecologisch deskundige op het gebied van de gierzwaluw, huismus, gewone dwergvleermuis en egel.
25. U houdt een ecologisch logboek bij of laat dit bijhouden door bijvoorbeeld de ecologisch deskundige. Uit dit logboek blijkt aantoonbaar op welke wijze, waar en wanneer uitvoering is gegeven aan de bovengenoemde voorschriften. Het gaat er daarbij vooral om het registreren van uitvoering, keuzes, afwegingen bij het handelen volgens de voorschriften en hoe wordt omgegaan met onverwachte soorten of situaties. Het ecologisch logboek is op de werklocatie aanwezig en wordt op verzoek van de toezichthouder aan hem/haar getoond.

BIJLAGE 2 - OVERWEGINGEN BIJ HET BESLUIT

In deze bijlage zijn de overwegingen bij het besluit opgenomen. Het besluit en de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De overwegingen zijn als volgt opgebouwd:

A	BEVOEGDHEID, PROCEDURE EN TOETSINGSKADER	7
A1	Bevoegdheid	7
A1.1	Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd	7
A2	Procedure	7
A2.1	Overeenstemming andere provincie	7
A2.2	Adviesverzoek aan gemeente	7
A2.3	Relevante overige besluiten	7
A3	Toetsingskader soorten	8
A3.1	Wettelijke regels	8
A3.2	Provinciaal beleid	8
A3.2.1	Jaarrond beschermde vogelnesten	8
B	WEERGAVE VAN DE FEITEN	9
B1	Aanvraag ontheffing beschermde soorten	9
B1.1	Omschrijving van het project / activiteiten	9
B1.2	Doel van het project	10
B1.3	Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd	10
B1.4	Periode	11
B1.5	Onderliggende documenten	11
B1.6	Aanvullende gegevens	11
C	TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN	11
C1	Inhoudelijke beoordeling	11
C1.1	Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek	12
C1.2	Effectbeoordeling, mitigatie en staat van instandhouding	12
C1.3	Beschrijving noodzaak ontheffing	13
C1.4	Geen andere bevredigende oplossing / alternatievenafweging	13
C1.5	Wettelijk belang van het project	13
C1.6	Toetsing aan overige vereisten	14
C1.7	Zorgplicht blijft altijd gelden	14
D	Slotconclusie	14

A BEVOEGDHEID, PROCEDURE EN TOETSINGSKADER

A1 Bevoegdheid

A1.1 Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op het grondgebied van Overijssel. De activiteiten vallen niet onder de uitzonderingen van de bevoegdheid, zoals weergegeven in het Besluit natuurbescherming⁸. In dat geval zijn Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel bevoegd tot het nemen van besluiten op basis van de Wnb (art. 1.3, eerste lid).

Als de activiteiten ook gevolgen heeft voor populaties van soorten op het grondgebied van de aangrenzende provincie (Wnb, art. 1.3, derde lid) stemmen wij ons besluit af met gedeputeerde staten van die provincie.

A2 Procedure

De procedure voor het verlenen van de ontheffing is uitgevoerd in overeenstemming met hoofdstuk 5 van de Wnb. Daarbij zijn de relevante artikelen van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

A2.1 Overeenstemming andere provincie

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op ons grondgebied. De effecten van het project op beschermde soorten zijn beperkt tot ons grondgebied. Overeenstemming met een andere provincie is niet nodig.

A2.2 Adviesverzoek aan gemeente

Wij hebben de aanvraag naar het college van burgemeester en wethouders van gemeente Enschede gestuurd met het verzoek om advies. De gemeente is vier weken de gelegenheid geboden om te reageren.

Zij heeft van deze mogelijkheid geen gebruik gemaakt.

A2.3 Relevante overige besluiten

Wij wijzen u erop, dat er ook andere besluiten nodig zijn voordat u de voorgenomen activiteiten uitvoert. Voor zover ons bekend gaat het om de volgende besluiten:

Naam wet en van toepassing zijnde artikel	Bevoegd bestuursorgaan en adres
Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, art. 2.1 en/of art. 2.2	Gemeente Enschede, Postbus 20 7500 AA Enschede

A3 Toetsingskader soorten

Een ontheffing kan worden verleend als aan verschillende kaders is voldaan. In deze paragraaf beschrijven we kort aan welke kaders wordt getoetst.

A3.1 Wettelijke regels

Een verzoek tot ontheffing wordt beoordeeld op basis van de regels, zoals deze zijn opgenomen in hoofdstuk 3, paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming. Bij ons oordeel houden we tevens rekening met het derde lid van artikel 1.10 Wnb.

---

⁸ Art. 1.3, eerste lid Besluit natuurbescherming

Ook het Besluit natuurbescherming⁹ en (soms) de Regeling natuurbescherming¹⁰ zijn voor de toetsing relevant.

A3.2 Provinciaal beleid

Naast de wettelijke regels hebben wij beleid opgesteld in onze Omgevingsvisie. De regels, die daaruit voortkomen, zijn vastgelegd in onze Omgevingsverordening Overijssel 2017 (hoofdstuk 7 Natuur). Hierin zijn onder andere regels met betrekking tot een vrijstelling van bepaalde soorten weergegeven.

In onze Beleidsregel Natuur Overijssel 2017¹¹ is vastgesteld dat wij kennisdocumenten soorten¹² (voorheen de soortenstandaarden) betrekken bij de afweging tot het verlenen van een ontheffing op basis van de artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 van de Wnb.

A3.2.1 Jaarrond beschermde vogelnesten

Onder invloed van jurisprudentie heeft de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) in 2009 lijsten opgesteld van de vogelsoorten, waarvan het nest jaarrond beschermd moet worden. Wij hebben deze lijsten van jaarrond beschermde nesten van vogels in 2017 beleidsarm overgenomen.

Inmiddels is gebleken dat deze landelijke lijsten niet volledig op onze provincie zijn toegespitst. Daarom hebben wij deze lijsten aangepast. Deze nieuwe lijsten zijn tot stand gekomen aan de hand van de meest recente trends en aantallen van broedvogels in Nederland en in Overijssel. Vervolgens is beoordeeld of de soorten in de juiste categorie waren ingedeeld om de soort aan te merken als soort met vast nest respectievelijk soort met jaarrond beschermd functioneel leefgebied.

Wij hebben 2 lijsten vastgesteld, namelijk:

1. Lijst Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten Overijssel.
2. Lijst vogelsoorten met jaarrond beschermd functioneel leefgebied Overijssel.

De nesten c.q. het ecologisch functionele leefgebied van de soorten op de lijsten zijn beschermd.

Bescherming nesten algemeen

Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en het uitbroeden van de eieren en voor het grootbrengen van de jongen. Indien de soort nest-indicerend gedrag vertoont, zoals het baltsgedrag en het aanslepen van nestmateriaal tot het moment dat de jongen zelfstandig zijn, is het niet toegestaan het nest te verwijderen of de broedlocatie ongeschikt te maken. Het nest-indicerend gedrag is al onderdeel van het broeden.

Als het gaat om vogelsoorten, waarbij de jongen direct het nest verlaten (nestvlinders), is ook de ruime omgeving van het nest belangrijk. In de context van de Wnb valt onder nest zowel de inhoud als de ecologisch functionele omgeving onder het begrip nest. De omvang van de ecologisch functionele omgeving verschilt per vogelsoort. Het betreft de omgeving die nodig is om het broedsucces van de betreffende vogelsoort te garanderen. Onder de verbodsbepaling vallen alle activiteiten die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Ook situaties, die het nest op zich niet fysiek aantasten, kunnen onder de verbodsbepalingen vallen. Als er bijvoorbeeld sprake is van aantasting van de ecologisch functionele omgeving, waardoor de broedvogel zijn nestplek permanent verlaat.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken. Die vogels gebruiken hun nest niet als een vaste rust of verblijfplaats. De meeste nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen¹³ niet de bescherming van artikel 3.1 van de Wnb.

Jaarrond beschermd nest of leefgebied

---

⁹ Art. 3.9 Besluit natuurbescherming

¹⁰ Art. 3.22 Regeling natuurbescherming i.s.m. art. 3.25 Besluit natuurbescherming

¹¹ Art. 4.2.1 Beleidsregel Natuur Overijssel 2017

¹² Te raadplegen via: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

¹³ Het broedseizoen start met nest-indicerend gedrag en eindigt als de jongen geen ouderzorg meer nodig hebben. De duur en periode van het broedseizoen verschilt per soort.

B1 Aanvraag ontheffing beschermde soorten

De Woonplaats is voornemens om renovatie en sloop/nieuwbouw werkzaamheden uit te voeren aan woningen en appartementencomplexen in de wijk Twekkelerveld in Enschede.

Het plangebied is verdeeld in zogenaamde 'complexen'. Een complex bestaat uit één of meerdere

dakvervanging, het isoleren van spouwmuren en het vervangen van kozijnen. In tabel 1 zijn de voorgenomen werkzaamheden en de periode van uitvoering per complex weergegeven. De werkzaamheden vinden gefaseerd plaats en zullen starten in april 2022 en doorlopen tot in 2026.

Complex	Voorgenomen ontwikkeling	Periode van uitvoering	Huisnummers
Grote Beerstraat	Sloop / nieuwbouw	2026	Poolsterstraat 15 t/m 25 Grote Beerstraat 10 t/m 52
Maanstraat	Renovatie	2022 / 2023	Maanstraat 14 t/m 124 Maanstraat 7 t/m 149
Olieslagweg 1	Sloop / nieuwbouw	Sloop 2023 / Nieuwbouw 2024	Olieslagweg 153 t/m 211
Olieslagweg 2	Renovatie	2024	Olieslagweg 91 t/m 131
Orionplantsoen	Renovatie	2022	Orionplantsoen 1 t/m 33
Steenbokstraat	Renovatie	2022 / 2023	Steenbokstraat 2 t/m 48
Tweckelerveld 1	Sloop / nieuwbouw	2025 / 2026	Grote Beerstraat 37 t/m 75 Jachthondenstraat 1 t/m 43
Tweckelerveld 2	Sloop / nieuwbouw	2025 / 2026	Jachthondenstraat 2 t/m 68 Meteorenstraat 2 t/m 76
Van Heekstraat	Renovatie	2022 / 2023	G.J. van Heekstraat 456 t/m 502
Zonstraat	Sloop / nieuwbouw	2026	Zonstraat 15 t/m 61

Tabel 1. Complex, voorgenomen ontwikkeling, periode van uitvoering en huisnummers.
3 zijn de verblijfplaatsen per complex weergegeven.

B1.2 Doel van het project

De Woonplaats bezit in de wijk Tweckelerveld 378 verhuureenheden uit de wederopbouwperiode (jaren '50) met voornamelijk portiekflats zonder lift. Dit deel van de woningvoorraad is sterk verouderd, niet levensloopbestendig en niet duurzaam. Vooral daar is een opeenstapeling van sociale problemen te vinden die de positieve aspecten van de wijk overschaduwden. Gemeente Enschede en de woningcorporaties willen daarom de balans herstellen.

B1.3 Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd

U vraagt ontheffing aan van de verbodsbepalingen en soorten, zoals opgenomen in tabel 1.

Tabel 1: soorten en verbodsbepalingen

Soort	verbodsbepaling	nesten, rustplaatsen en eieren opzettelijk vernietigen of beschadigen ¹⁴
Gierzwaluw		X
Huismus		X
Gewone dwergvleermuis		X
Egel		x

B1.4 Periode

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van 22 juni 2021 tot en met 31 december 2027.

B1.5 Onderliggende documenten

Voor de beoordeling van de aanvraag zijn de volgende documenten toegezonden:

- Eelerwoude, 24 oktober 2019. Faunaonderzoek de Woonplaats Complexen Voortsweide en Orionplantsoen, Enschede. 8891
- Eelerwoude, 24 januari 2020. Nader onderzoek vleermuizen, huismus en gierzwaluw Tweekelerveld, Enschede. 9326
- Eelerwoude, 22 juni 2021. Projectplan Tweekelerveld, Enschede. 200097.
- Eelerwoude, 20 september 2021. Notitie beantwoording aanvullende vragen.200097
- RPS, 26 oktober 2011. Asbestinventarisatie type A, complex 200.072
- RPS, 24 november 2011. Asbestinventarisatie type A, complex 212.241
- Bartels Rapportage G.J. van Heekstraat 456-502 Enschede 212.241
- Bartels Rapportage Maanstraat 7-149 Enschede 212.241
- Bartels Rapportage Maanstraat 14-124 Enschede 212.241
- Bartels Rapportage Steenbokstraat 2-48 Enschede 212.241
- RPS, 4 november 2011. Asbestinventarisatie type A, complex 212.291
- RPS, 25 november 2011. Asbestinventarisatie type A, complex 212.301
- RPS, 23 november 2011. Asbestinventarisatie type A, complex 212.321
- Nieman, 12 april 2012. Uitwerking inspectie brandveiligheid Maanstraat
- Brafon, 3 februari 2014. Maanstraat Enschede (brandveiligheid)

---

¹⁴ Art. 3.1, tweede lid Wnb

- Takkenkamp, 18 maart 2014 Opname gevels Maanstraat
- Nieman, 30 oktober 2020. Energetisch advies Maanstraat
- Nieman, 25 november 2020. Lucht- en contactgeluidisolatie Maanstraat
- machtiging

B1.6 Aanvullende gegevens

Wij hebben uw aanvraag op 23 juni 2021 ontvangen. 23 augustus 2021 zijn aanvullende gegevens gevraagd. Deze gegevens zijn op 20 september 2021¹⁵ ontvangen.

C TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN

C1 Inhoudelijke beoordeling

Onze Omgevingsverordening geeft voor uw handeling en betrokken soorten geen vrijstelling. We betrekken wel de kennisdocumenten van de gierzwaluw, huismus en gewone dwergvleermuis bij onze toetsing.

C1.1 Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek

Middels bureau- en veldonderzoek is onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van beschermde soorten. In het rapport 'Projectplan Tweekelerveld'¹⁶ wordt beschreven hoe dit onderzoek is uitgevoerd. Op hoofdlijnen komt dit neer op:

- Onderzoek naar gierzwaluw en huismus volgens kennisdocumenten;
- Onderzoek naar vleermuizen volgens Vleermuisprotocol 2017;
- Indicatieve opname van leefgebied van de egel tijdens veldbezoeken voor vogels en vleermuizen.

Het onderzoek bij het Orionplantsoen heeft plaatsgevonden in het najaar van 2018 en het voorjaar van 2019. Het onderzoek bij de overige complexen heeft plaatsgevonden vanaf het voorjaar van 2019 tot in het najaar van 2019. Aangezien een deel van de renovaties pas na enkele jaren wordt uitgevoerd (voor die tijd vinden geen wijzigingen plaats), vindt in 2024 een beperkte aanvullende onderzoeksinspanning plaats voor de gebouwen die in 2025 en 2026 worden gerenoveerd (dit betreft de complexen Tweekelerveld 1&2, Grote Beerstraat en Zonstraat). Hierdoor worden de onderzoeken geactualiseerd.

Wij zijn van oordeel dat het onderzoek afdoende is geweest om aanwezigheid en functie van verblijfplaatsen vast te stellen van de onderzochte soorten.

Verspreid over de verschillende complexen zijn 11 nesten van huismus aangetroffen en 3 nesten van gierzwaluw. Verspreid over de verschillende complexen zijn 13 zomerverblijfplaatsen en 7 paarverblijven van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. In bijlage 3 zijn de verblijfplaatsen per complex weergegeven.

Egel is in de omgeving van het plangebied in het voorjaar op twee verschillende dagen foeragerend waargenomen. Van de egel is de essentiële leefomgeving beschermd, die bestaat met name uit plekken waar veel lage begroeiing aanwezig is, zoals tuinen, parken en bosranden. De begroeiing rond de complexen maakt onderdeel uit van de essentiële leefomgeving van de egel.

C1.2 Effectbeoordeling, mitigatie en staat van instandhouding

Door de werkzaamheden de volgende verblijfplaatsen verloren:

- 11 nesten van huismus
- 3 nesten van gierzwaluw
- 13 zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis
- 7 paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis
- 2037 m² leefgebied met mogelijke verblijfplaatsen van egel

¹⁵ Ons kenmerk D2021-09-002196

¹⁶ Hoofdstuk 3 pagina 8 tot en met 9

De voorgestelde mitigerende maatregelen, zoals beschreven in de bijlage bij de aanvraag¹⁷, zijn voldoende. Ze komen overeen met bestaande methoden zoals beschreven in de kennisdocumenten van de gierzwaluw, huismus en gewone dwergvleermuis, of met de wijze van aanpak zoals beschreven in onze handreiking (egel). Met deze maatregelen worden negatieve effecten op de gierzwaluw, de huismus, de gewone dwergvleermuis en de egel zoveel mogelijk geminimaliseerd. In de voorschriften (bijlage 1) zijn de voorgestelde maatregelen vastgelegd. In hoofdlijnen komen deze neer op:

- De voor de soorten relevante werkzaamheden (ongeschikt maken, renovatie, sloop, verwijderen beplanting) worden uitgevoerd buiten de kwetsbare periodes van huismus, gierzwaluw, gewone dwergvleermuis en egel. De werkzaamheden die versturende effecten kunnen hebben worden uitgevoerd buiten de kwetsbare periode of de verblijfplaatsen worden voorafgaand aan de kwetsbare periode ongeschikt gemaakt.
- Zo lang er buiten het broedseizoen en zorgvuldig wordt gewerkt is het niet noodzakelijk om verblijfplaatsen van huismus en gierzwaluw ongeschikt te maken. Indien binnen het broedseizoen wordt gewerkt dan worden voorafgaand aan het broedseizoen de verblijfplaatsen ongeschikt gemaakt door deze af te sluiten.
- De verblijfplaatsen van vleermuizen worden buiten de kwetsbare periodes ongeschikt gemaakt. Op dit moment is nog niet duidelijk hoe de renovatie en sloop uitgevoerd gaan worden. Voor het ongeschikt maken zijn daarom twee opties; ten eerste het verjagen van de vleermuizen door tocht en licht (door middel van gaten maken in de buitenmuur) en ten tweede het afsluiten van de openingen voor invliegende vleermuizen (door middel van exclusion-flaps in combinatie met purschuim). Welke werkwijze wordt toegepast is afhankelijk van hoe de werkzaamheden worden uitgevoerd. Opmerking: in aanvulling op het ongeschikt maken is voorafgaand aan de uitvoering van de renovatie of sloop een controlebezoek noodzakelijk onder voor vleermuizen gunstige vliegomstandigheden.
- Voor de werkzaamheden worden tijdelijke voorzieningen aangeboden. Voor zowel gierzwaluw als huismus worden NK GZ 08 betonplex nestkasten van VivaraPro aangeboden. De ervaring van de adviseur bij andere projecten leert dat deze afhankelijk van de locatie door zowel huismus als gierzwaluw kunnen worden gebruikt. Voor huismus wordt een factor 2 aangehouden, voor gierzwaluw een factor 5. De kasten worden in de directe omgeving van het plangebied opgehangen (200 meter), maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Voor alle huismuskasten wordt een gewenningsperiode aangehouden van drie maanden voorafgaand aan de werkzaamheden.
- Voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden worden alternatieve vleermuis kasten aangeboden. Deze worden in de directe omgeving van het plangebied opgehangen (200 meter), maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. De kasten worden aangeboden met een compensatiefactor 4. Voor vleermuis kasten wordt een gewenningsperiode aangehouden van drie (zomerverblijfplaats) of zes (balts- en paarverblijfplaats) maanden voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden.
- Voor de verblijfplaats van de gierzwaluw in de Zonstraat worden 5 inbouwkasten of natuurinclusieve voorzieningen aangeboden. Het type is nog niet bekend, als voorbeeld wordt type IB GZ 03 van de firma Vivarapro genoemd.
- De twee verblijfplaatsen van de gierzwaluw in het Orionplantsoen zijn na de werkzaamheden weer op exact dezelfde plaats beschikbaar. Hier worden geen aanvullende permanente maatregelen genomen. Opmerking: in het voorschrift nemen wij aanvullend op dat met fotobewijs voorafgaand en na de renovatie moet worden aangetoond dat de verblijfplaatsen niet zijn gewijzigd (anders is het daar noodzakelijk inbouwkasten of natuurinclusieve voorzieningen te plaatsen).

---

¹⁷ Hoofdstuk 11 pagina 26 tot en met 30

- Als permanente maatregel voor de verblijfplaatsen van de huismus wordt geen vogelschroot geplaatst, of wordt dit vogelschroot verhoogd aangelegd. Opmerking: in afwijking op wat in de aanvraag is genoemd, is in het voorschrift opgenomen dat dit tenminste twee rijen pannen beschikbaar moet maken. Bij platte daken wordt gebruik gemaakt van inbouwvoorzieningen, waarbij een factor van twee wordt aangehouden. Hier wordt gebruik gemaakt van NK MU 07 van de firma Vivarapro, of vergelijkbaar.
- Per verloren verblijfplaats van de gewone dwergvleermuis worden vier inbouwvoorzieningen gerealiseerd van de VMPM-serie van de firma Faunaprojecten, of vergelijkbaar. Indien mogelijk wordt in de nieuwbouw geen gebruik gemaakt van inbouwvoorzieningen, maar wordt in plaats daarvan natuurinclusief gebouwd, waarbij de spouwmuur toegankelijk wordt gemaakt.
- Groenvoorzieningen met mogelijke verblijfplaatsen van de egel worden buiten de kwetsbare perioden verwijderd. Er zijn geen specifieke inrichtingsmaatregelen voorzien voor egel. Op dit moment is rondom de sloop/nieuwbouw locaties weinig leefgebied voor egel aanwezig. De groenvoorziening bestaat vooral uit gazon met enkele bomen of struiken. In de nieuwe situatie komt in ieder geval meer leefgebied beschikbaar. Dit komt voort uit de uitdagingen waar in de wijk de komende jaren aan gewerkt gaat worden; klimaatadaptatie, wateroverlast, hittestress, gezondere straten, meer groen in de wijk en een prettige leefomgeving. De sloop/nieuwbouw vindt gefaseerd plaats; in 2023, 2025 en 2026. Hierdoor is op elk moment het verlies aan leefgebied beperkt. Wijken aan de randen van steden, zoals de wijk Tweekelerveld, vormen optimaal biotoop voor egel. Er is meer groen dan in het centrum van steden en er is meer variatie dan in het buitengebied. Voor de egel in Tweekelerveld zijn er alternatieve verblijfplaatsen in tuinen in de omgeving van het plangebied en in openbaar groen. Egels zijn niet territoriaal en tolereren elkaar.

De landelijke staat van instandhouding van gierzwaluw wordt beoordeeld als gunstig. SOVON (2021) geeft het volgende aan: 'De aantallen zijn lastig vast te stellen door de aanwezigheid van grote aantallen niet-broedende vogels, het kortstondige bezoek aan nestplekken en andere inventarisatieproblemen. Ook de aantalsontwikkeling is onduidelijk, al is een afname bekend van ingrijpend gerenoveerde wijken en gebouwen. De verdwijning van kolonies alhier kan echter gecompenseerd zijn door een meer verspreide (en minder opvallende) vestiging elders.'

De landelijke staat van instandhouding van de huismus wordt beoordeeld als matig ongunstig (SOVON, 2021). De soort wordt in het gehele land aangetroffen maar laat een dalende trend zien. Hierdoor staat de huismus op de Rode Lijst als 'gevoelig'.

De gewone dwergvleermuis is de meest algemene vleermuissoort in Nederland en wordt in het gehele land aangetroffen. De trend in aantallen en verspreiding was stabiel en de soort had een gunstige staat van instandhouding volgens door aanvrager aangehaalde gegevens. Het CBS heeft op 19-12-2020 (CBS, 2020) de resultaten van het meetnet "vleermuis transecttellingen" gepubliceerd. Hieruit blijkt dat de gewone dwergvleermuis vanaf 2015 een positieve trend laat zien. In de WOT Natuur en milieu is de SVI als onbekend beschouwd. Dat de staat van instandhouding als onbekend wordt beoordeeld heeft te maken met de grote hoeveelheid aan verduurzamings- en onderhoudsprojecten die tegenwoordig uitgevoerd worden. De verwachting is dat hierbij veel verblijf- en nestplaatsen en waarschijnlijk ook vleermuizen verloren gaan.

Sinds 1994 staat de egel op de rode lijst. Destijds als "thans niet bedreigd", maar sinds 2009 is de status gewijzigd in "onvoldoende gegevens". In 2019 hebben wij de egel van de vrijstellingslijst gehaald omdat de staat van instandhouding onvoldoende vaststaat.

De functionaliteit van de leefomgeving van de gierzwaluw, huismus, gewone dwergvleermuis en egel is niet in het geding. Door het treffen van voorzorgsmaatregelen voorafgaand aan de werkzaamheden (o.a. tijdig plaatsen van tijdelijke nest- en verblijfplaatsen en het ongeschikt maken van bebouwing) en de

aanwezigheid van alternatieve leefgebieden in de omgeving, blijven altijd alternatieve nest-, rust- en verblijfplaatsen aanwezig.

C1.3 Beschrijving noodzaak ontheffing

De voorgenomen werkzaamheden ten behoeve van de renovatie en sloop/nieuwbouw werkzaamheden aan woningen en appartementencomplexen in de wijk Tweekelerveld in Enschede leiden tot het wegnemen, opzettelijk beschadigen of vernielen van nesten en rustplaatsen van huismus en gierzwaluw, het beschadigen en vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis en het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen van de egel. Dit is een overtreding van de verbodsartikelen genoemd in artikel 3.1 lid 2, artikel 3.5 lid 4 en artikel 3.10, eerste lid, sub b uit de Wnb. Voor de overtreding van deze verboden heeft u een ontheffing nodig.

C1.4 Geen andere bevredigende oplossing / alternatievenafweging

Wij zijn van oordeel dat er geen andere bevredigende oplossing is. Alternatieven zijn voldoende overwogen. Het project is locatie gebonden. Een alternatieve locatie is niet van toepassing. Bij de inrichting en werkwijze wordt maximaal rekening gehouden met de aanwezige beschermde soorten door voor alle aanwezige soorten in de nieuwbouw permanente voorzieningen te realiseren. Bij de werkwijze wordt maximaal rekening gehouden met de aanwezige beschermde soorten door mitigerende en compenserende maatregelen te treffen. Bij de planning wordt maximaal rekening gehouden met beschermde soorten door gefaseerd en buiten de kwetsbare periode te werken. Indien niet buiten de kwetsbare periode gewerkt kan worden, dan worden de gebouwen vooraf ongeschikt gemaakt.

C1.5 Wettelijk belang van het project

De voorgenomen activiteiten zijn volgens de aanvraag nodig in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid (gierzwaluw en huismus), in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (gewone dwergvleermuis) en in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde (egel).

Wij zijn van oordeel dat het wettelijk belang, zoals weergegeven in de aanvraag, voldoende is aangetoond.

In 2017 is gestart met het maken van een gebiedsvisie voor de wijk Tweekelerveld in Enschede in de vorm van de Duurzame Investerings Agenda (DIA) Tweekelerveld. De DIA Tweekelerveld is een samenwerking tussen Gemeente Enschede, woningcorporatie Domijn en woningcorporatie De Woonplaats. De wijk wordt daarbij als geheel bekeken om zo een gezamenlijk gedragen visie voor de wijk te ontwikkelen. Daarbij werkt de aanvrager de komende jaren aan de volgende uitdagingen:

- Klimaatadaptatie / wateroverlast / hittestress;
- Gezondere straten / meer groen in de wijk;
- Duurzaamheid / energiezuinigheid;
- Prettige leefomgeving;
- Gedifferentieerd woningaanbod.
- Het vastgoed van de Woonplaats is beoordeeld op diverse aspecten:
- Brandveiligheid;
- Asbest;
- Geluid;
- Levensloopbestendigheid;
- Duurzaamheid (energetisch);
- Cultuurhistorische waarde;
- Staat van onderhoud;
- Leefbaarheid;

Uit deze beoordeling blijkt dat het gehele bezit slecht scoort. In verschillende panden is asbest aangetroffen, en zijn er constructieve en onderhoudsproblemen. Het grootschalige renoveren en vervangende nieuwbouw zijn noodzakelijk om van Tweekelerveld weer een veerkrachtige wijk te maken. Voor elk complex is binnen het wijkplan een afweging gemaakt en draagt daarmee bij aan het realiseren van de benodigde impuls voor de wijk, de stad en het vastgoed.

C1.6 Toetsing aan overige vereisten

Op basis van de Wnb¹⁸ houden wij bij onze besluiten rekening met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied. Ook nemen we regionale en lokale bijzonderheden mee in de overweging. Wij zien geen aanleiding om aan de gevraagde ontheffing extra voorschriften te verbinden op basis van artikel 1.10, derde lid Wnb.

C1.7 Zorgplicht blijft altijd gelden

Ongeacht wat in het besluit is weergegeven geldt altijd de zorgplicht, zoals deze is weergegeven in de Wnb¹⁹. De zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dieren, planten en hun directe leefomgeving.

D Slotconclusie

De ontheffing van de verbodsbepalingen kan op basis van de wettelijke en beleidsmatige regels worden verleend. De gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten wordt niet aangetast. Wij zijn van oordeel dat voor het doel van het project geen andere bevredigende oplossing is waarbij minder negatieve effecten op de beschermde soorten optreden. Daarnaast zijn wij van oordeel dat er een wettelijke belang is om de negatieve effecten op de betrokken soorten te rechtvaardigen. We verbinden wel voorschriften aan de ontheffing.

---

¹⁸ Art. 1.10, derde lid Wnb

¹⁹ Art. 1.11, eerste en tweede lid Wnb

Bijlage 3. Verblijfplaatsen per complex

Complex	Straat	Aantal verblijfplaatsen huismus	Aantal verblijfplaatsen gierzwaluw
Grote beerstraat	Poolsterstraat	0	0
	Grote Beerstraat	0	0
Maanstraat	Maanstraat 14 t/m 124	1	0
	Maanstraat 7 t/m 149	0	0
Olieslagweg 1	Olieslagweg	0	0
Olieslagweg 2	Olieslagweg	1	0
Orionplantsoen	Orionplantsoen	0	2
Steenbokstraat	Steenbokstraat	0	0
Twekkelveld 1	Jachthondenstraat	5	0
	Grote beerstraat	1	0
Twekkelveld 2	Jachthondenstraat	0	0
	Meteorenstraat	3	0
Van Heekstraat	Van Heekstraat	0	0
Zonstraat	Zonstraat	0	1
Totaal		11	3

Complex	Type verblijfplaats	Locatie verblijfplaats	Maximaal aantal in-/uitvliegers
Grote beerstraat	Zomerverblijfplaats	Onder dakgoot	1
Maanstraat	Zomerverblijfplaats	Onder grijs boeiboord (westelijke gelegen verblijfplaats)	3
	Zomerverblijfplaats	Open stootvoeg (oostelijke gelegen verblijfplaats)	2
	Paar-/baltsverblijfplaats	Onbekend	1
	Paar-/baltsverblijfplaats	Onbekend	1
Olieslagweg 1	Zomerverblijfplaats	In ventilatiegaten	1
	Paar-/baltsverblijfplaats	Onbekend	1
Olieslagweg 2	Paar/baltsverblijfplaats	Onbekend	1
Orionplantsoen	Zomerverblijfplaats	Achter gevelpan	1
	Zomerverblijfplaats	Achter gevelpan	1
	Zomerverblijfplaats	Achter gevelpan	1
	Zomerverblijfplaats	Achter gevelpan	2
Steenbokstraat	Zomerverblijfplaats	Bovenste ventilatiegaten	8
Twekkelerveld 1	Paar-/baltsverblijfplaats	Onbekend	1
Twekkelerveld 2	Zomerverblijfplaats	In ventilatiegaten	1
	Zomerverblijfplaats	In ventilatiegaten	1
	Zomerverblijfplaats	In ventilatiegaten	1
	Paar-/baltsverblijfplaats	Onbekend	1
Van Heekstraat	Zomerverblijfplaats	Onder daklijst	5
	Paar-/baltsverblijfplaats	Onbekend	1
Zonstraat	Geen		